

Groep Geneeskunde Paard (GGP)
Postbus 421
3990 GE Houten
Tel: 030-634 89 00
Fax: 030-634 89 09
E-mail: ggp@knmvd.nl
Internet: <https://www.knmvd.nl/groepen/ggp>

HET GGP-BESTUUR BESTAAT UIT:

VOORZITTER

Drs. J.W.E. Peters, Appelscha

VICE-VOORZITTER

Prof. dr. M.M. Sloet van Oldruitenborgh-Oosterbaan, Bilthoven

PENNINGMEESTER

Mw. drs. G.J.C. Arentshorst, Rotterdam

SECRETARIS

Drs. W.O.J.L. Leenders, Rijen

LID

Mw. drs. F.E. Westerduin, De Bilt

COMMUNICATIECOMMISSIE

Drs. W.J.G. van Dijk, Hilvarenbeek (voorzitter)

KEURINGSCOMMISSIE

Drs. Jan-Willem ten Brinke (voorzitter)

PERMANENTE EDUCATIE PAARD (PEP)

Drs. R.Th.E.M. Scholten, Haps

JURIDISCHE COMMISSIE

Drs. H.R.C. Gostelie, Haafden

RICHTLIJNENCOMMISSIE

Mw. drs. L.C. Kranenburg, Utrecht

COMMISSIE INFECTIEZIEKTEN (AD HOC)

Dr. C. van Maanen, Rijssen (voorzitter)

DIERGEENESMIDDELENCOMMISSIE (AD HOC)

Prof. dr. M.M. Sloet van Oldruitenborgh-Oosterbaan, Bilthoven; Faculteit (voorzitter)

Het kreupele paard onder de loep

• Je paard is kreupel, wat nu? Dat klinkt als een eenvoudige vraag:
• dan bel je de dierenarts.

Kreupelheidsonderzoek is een belangrijk onderdeel van het dagelijks werk van een paardendierenarts. Soms is de oorzaak snel gevonden, maar ook verder onderzoek kan nodig zijn, zoals röntgenfoto's of echografie. Als de oorzaak eenmaal duidelijk is, kan een behandeling worden gestart.

Maar hoe kan het eigenlijk dat het paard in eerste instantie kreupel is geworden? Waarom blijft de blessure terugkeren steeds als het werk net weer is opgepakt? En welke rol speelt de rijinstructeur hierin? Om die vragen te kunnen beantwoorden is het belangrijk om verder dan het kreupele been te kijken en het hele paard onder de loep te nemen. Want regelmatig moeten we de oorzaak hogerop zoeken.

HET PAARD ALS GEHEEL

De wervelkolom kan gezien worden als een centrale lijn in het paardenlichaam. De verbinding van hoofd tot staart en van waaruit spieren en ledematen vertrekken. Zo hangt alles met elkaar samen.

Het beoordelen van het gehele functioneren van het sportpaard wordt daarom steeds belangrijker. Om dit te kunnen is een zeer ontwikkeld klinisch oog noodzakelijk. Een fysiotherapeut of chiropractor en dierenarts kunnen, indien zij hiertoe goed zijn opgeleid en de nodige ervaring hebben, een paard in zijn geheel bekijken en onderzoeken. Samen hebben zij de kennis van anatomie en biomechanica om te beoordelen waar in het lichaam zich een probleem voordoet. Eerst zal nauwkeurig de beweging van het paard

bekeken worden, bij een lichte onregelmatigheid eventueel ook onder het zadel. Vervolgens wordt met behulp van kijken, palperen (voelen) en (laten) bewegen verder gezocht naar de mogelijke oorzaak van het probleem.

KIJKEN, WAT VALT ER TE ZIEN?

Door bijvoorbeeld eens naar de bespiering van een paard te kijken, kan al heel veel informatie verkregen worden. Dit is ook nuttig bij paarden waar zich geen problemen voordoen. Bij

Foto's en tekst in samenwerking met Amber Koppen

Amber Koppen was gedurende haar studie diergeneeskunde al zeer geïnteresseerd in het bewegingsstelsel van het paard. Naast haar werk als begeleidend dierenarts van verschillende (GrandPrix) dressuurpaarden, is zij samen met enkele andere collega's verbonden aan de NCSAH (Neo-Classical School for the Art of Horsemanship). De NCSAH is een hippische beroepsopleiding voor trainers en instructeurs, waarbij de biomechanica en functionele anatomie van het paard centraal staat en vertaald wordt naar functionele training voor het (sport) paard. Zowel onder het zadel als vanaf de grond.

Foto 1

Foto 2

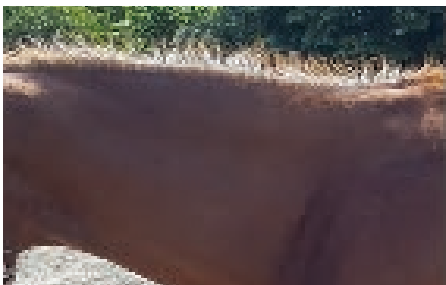

Foto 3

Foto 4

onvoldoende of onjuiste bespierung kan de onderliggende oorzaak op termijn klachten veroorzaken of het dierenwelzijn aantasten. Foto 1 is een voorbeeld van een paardenrug waarbij we kunnen verwachten een dergelijk probleem tegen te komen. De bespierung op deze rug is onvoldoende. Dit kan veel verschillende oorzaken hebben. Een slecht passend zadel draagt hier regelmatig aan bij, maar ook een probleem in de wervelkolom kan de oorzaak zijn.

Een paard met een dergelijke bespierung zal hier ongetwijfeld ongemak van ondervinden. Als we dit eens vergelijken met foto 2, dan is een groot verschil te zien. Foto 2 is een voorbeeld van een gezond gespierde paardenrug. Dit vormt de basis van de draagkracht die nodig is om een paard te kunnen berijden.

Ook de halsspieren op foto 3 tonen aan dat in deze hals een verborgen kwaal te verwachten is. De spieren laag in de hals is te nadrukkelijk aanwezig, waar deze hoger in de hals juist afwezig is. Ook dit kan vele oorzaken hebben. Voorbeelden zijn problemen in de halswervels, maar ook rijtechnische problemen kunnen dergelijke bespierung veroorzaken. Foto 4 is een, op de juiste plaatsen, goed gespierde hals. Ook dit vormt de basis van het kunnen uitvoeren van het werk wat van een (sport)paard verlangd wordt.

Problemen in de wervelkolom kunnen de beweging van een paard dermate belemmeren dat het hierdoor onregelmatig zal lopen. Op deze manier kan vervolgens overbelasting ontstaan op een bepaald been of bepaalde structuur. Wanneer dus een diagnose gesteld wordt bij een kreupel paard, moet steeds worden nagegaan wat in eerste instantie deze kreupelheid (overbelasting) heeft veroorzaakt.

DE ROL VAN DE RIJ-INSTRUCTEUR

Wanneer fysiotherapeut/chiropractor en dierenarts de diagnose hebben gesteld, kan een revalidatieplan opgesteld worden. Maar daarmee is het probleem nog niet opgelost. De volgende stap na de eerste revalidatie is weer aan het werk gaan met je paard. Maar ook wil je voorkomen dat je paard opnieuw kreupel wordt.

Goede begeleiding van je instructeur is daarom onmisbaar bij (terugkerende) blessures en kreupelheden. De training moet gebaseerd worden op de natuurlijke biomechanica van het paard. Dit vereist een fundamentele basiskennis van de instructeur welke omgezet moet worden naar een functionele training van het paard. Door met behulp van de juiste begeleiding het werk weer op te pakken, kan overbelasting en het oplopen van blessures voorkomen worden. Op die manier wordt er naar een goede bespierung en dynamiek toegewerkt. Dit is voor het paard onmisbaar om het werk te kunnen doen wat wij verlangen en om hierbij het welzijn te waarborgen. ●

AGENDA

4 Mei 2017:

VWHA International Conference:
The (non) sense of antimicrobials during wound treatment
Locatie: RAI Amsterdam, NL

18 Mei 2017:

Voedingsconsulent Paard - Vervolgmodule 4:
Fokmerries en veulens
Locatie: Leusden

7 Juli 2017:

Vets with HORSEPOWER - Eastern European tour 2017
Locatie: Faculteit Diergeneeskunde, Utrecht

8 September 2017:

ISELF: Foot and Pastern
Locatie: SMDC, Heesch

13 - 16 September 2017:

BEVA Congress
Locatie: Liverpool, UK

23 September 2017:

Equine Orthopaedic Case Days
Locatie: Muggenhausen, Duitsland

26 September 2017:

MTS Poor Performance
Locatie: Bunschoten

29 September - 1 Oktober 2017:

Equine Cardiology Case Days
Locatie: Lüsche, Duitsland

6 Oktober 2017:

Symposium Paard vanuit Departement Gezondheidszorg Paard: Paard - en - Tijd
Locatie: Faculteit Diergeneeskunde Utrecht

ONTWORMEN 2020:

Wie haalt de mest uit de wei?

- Een “ontworm pakket” 4 injectors voor het hele jaar elke drie maanden één en klaar is kees. Tot een aantal jaar geleden was deze manier van ontwormen eerder regel dan uitzondering. Rode bloedwormen, spoelwormen, lintwormen, ze werden hiermee jarenlang afdoende onder controle gehouden. Een praktische benadering: makkelijk, overzichtelijk, je hoefde er niet over na te denken en je had het gevoel het goed te doen. Schijn bedriegt, meer is niet altijd beter. Onnodig of onjuist ontwormen werkt resistentie* in de hand.

In dit artikel een nieuwe praktische benadering. Zonder in te gaan op wormsoorten en hun diverse larvale stadia, en de weg die ze afleggen en de schade die ze daarbij aan kunnen richten.

RESISTENT

Tijden zijn veranderd, resistentie tegen de beschikbare wormmiddelen ligt niet alleen op de loer, maar is al tientallen jaren in grotere mate aanwezig dan wenselijk is. Ivermectine, moxidectine, pyrantel en fenbendazol zijn de middelen waar we het mee moeten doen op dit moment. Er is geen zicht op een nieuwe werkzame stof die de andere zou kunnen vervangen of aanvullen... Wormen en hun larven kunnen met name bij jonge paarden veel permanente schade aanrichten. We moeten dus verstandig omgaan met de middelen die we hebben en de kennis die we hebben.

WORMVRIJ NIET WENSELIJK

Het doel van ontwormen is de schade die maagdarminfecties kunnen aanrichten bij paarden tot een minimum te beperken, niet door de populatie wormvrij te maken maar door de besmettingsdruk gecontroleerd laag te houden. Paarden zijn gebaat om met een lage besmettings graad op te groeien en te leven. Dit

zorgt ervoor dat ze hun eigen natuurlijke afweer tegen wormen actief en op niveau houden. Paarden wormvrij krijgen is niet wenselijk:

- De eigen afweer gaat omlaag zodat herinfectie met wormen door het paard slecht verteerd wordt.
- Een poging om het paard of de stal wormvrij te krijgen zal tevens resistentie in de hand werken omdat er altijd wormen zijn die in

meer of mindere mate bestand zijn tegen de huidige wormmiddelen, deze komen hierbij in het voordeel zich voort te planten waardoor de wormenpopulatie als geheel meer resistent zal worden.

RICHTLIJNEN

In dit artikel staan een aantal richtlijnen voor het ontwormen van paarden. Deze richtlijnen

Zeven van de mest

McMaster telraam

McMaster telraam

pretenderen niet een handleiding te zijn voor ieder bedrijf. Uw dierenarts kent de situatie waarin uw paarden staan en kan u gericht adviseren hoe deze bij u toegepast kunnen worden.

Alle paarden dienen ongeacht de leeftijd minstens 1 keer per jaar ontwormd te worden, ook wanneer er geen wormeieren in de mest gevonden worden. Deze ontworming kan het beste in de winter plaatsvinden met moxidectine of ivermectine (met name werkzaam tegen bloedwormen) gecombineerd met praziquantel (werkzaam tegen lintwormen). Wanneer er aanwijzingen zijn voor spoelwormen moet er ook ontwormd worden met pyrantel of fenbendazole.

ADVIES

Er komt een nieuw paard op uw bedrijf: dan sowieso ontwormen; paarden 6 mnd-3 jaar met moxidectine of ivermectine en met pyrantel of fenbendazole. Daarnaast is het advies het paard 2 weken in quarantaine te houden.

Bij het opstarten van het nieuwe wormprogramma is het advies de eerste 2 jaar minimaal 3 x per jaar standaard mestonderzoek te laten doen (+/- maart, juni en september). Daaruit zal blijken dat slechts 20% van de paarden ouder dan 3 jaar vaker dan 1 keer per jaar ontwormd moeten worden. Wanneer de mestonderzoeken negatief waren, dan houdt dat in dat het paard zelf voldoende afweer heeft tegen

wormen onder de dan heersende infectiedruk en bedrijfsomstandigheden. Paarden die klachten hebben zoals onder andere chronische of terugkerende diarree, slecht groeien ondanks voldoende voedselopname, slecht in de haren zitten die wijzen op een mogelijke worminfectie, dienen uiteraard verder onderzocht te worden ook wanneer een mestonderzoek geen bijzonderheden oplevert.

Het komt steeds vaker voor dat, ondanks volgens voorschrift en op geleide van mestonderzoek, ontwormde paarden te maken hebben met een worminfectie die ze niet zelf de baas kunnen. In deze gevallen kunt u met de dierenarts een programma opzetten om te bepalen of en in welke mate er resistentie in het spel is.

HYGIËNE

Goede stal en weide hygiëne zullen u helpen de infectiedruk aangaande wormeninfecties laag te houden. Dit houdt in minstens om de dag de mest te verwijderen uit de stal en van het land. Sommige wormeieren kunnen tot twee jaar overleven op weiland. Omploegen en opnieuw inzaaien van weiden of omweiden met bijvoorbeeld schapen helpt mee het land "schoon" te maken. Bij goede wei en stal hygiëne zal blijken uit het mestonderzoek dat er minder ontwormd hoeft te worden en daarmee de kans op resistentie aanzienlijk af neemt. Wanneer resistentie aangetoond is zal weide en

stalhygiëne dé manier en enige manier zijn op de infectiedruk laag te houden. ●

**Note: Resistentie houdt in dit geval in: wormlarven zijn in de stadia waar ze normaal gesproken goed gevoelig zijn voor anthelmintica(wormmiddelen) verminderd gevoelig voor deze middelen.*

ADVIES

Veulen: ontwormen met pyrantel (1x) of fenbendazole (5 dagen op een rij) op 3 maanden leeftijd en bij spenen (4-5mnd)

Veulen: ontwormen met ivermectine bij het spenen

Veulenmerrie: ontwormen binnen 1 week voor of na geboorte met ivermectine of moxidectine (oppassen dat het veulen geen moxidectine binnen kan krijgen!!)

Tot 3 jarige leeftijd:

in de winter met moxidectine met praziquantel. In het voorjaar, begin zomer en eind zomer ivermectine en en pyrantel.

Vanaf 3 jaar:

De eerste 2 jaar adviseren we 3 x per jaar mestonderzoek te laten doen (+/- maart, juni en september). Daaruit zal blijken dat slechts 20% van de paarden ouder dan 3 jaar vaker dan 1 keer per jaar ontwormd moeten worden. Wanneer de mestonderzoeken negatief waren dan houdt dat in dat paard zelf voldoende afweer heeft tegen wormen onder de dan heersende infectiedruk/bedrijfsomstandigheden. Paarden met een positieve mestuitslag worden gericht ontwormd.

In alle gevallen:

Wanneer wormen gezien worden na het ontwormen is het verstandig contact op te nemen met uw dierenarts om eventuele vervolgbehandeling te bespreken.